

nr. 45). Hooguit zou het gesprek het ijs wat kunnen breken, maar wellicht is deze tijdspanne te kort om volledig in overeenstemming te komen wanneer de communicatie al moeizaam verloopt. Hoewel in de diepte-interviews wordt aangegeven dat een sterkte van trajectbemiddeling is dat partijen terug met elkaar gaan communiceren en dat zij een positieve invloed heeft op de familiale banden, lijkt dat op basis van de enquêteresultaten in eerste instantie niet het geval te zijn (*supra*, nr. 46). Hierbij dient opgemerkt te worden dat in de open vraag het in standhouden en verbeteren van de onderlinge communicatie wel wordt aangehaald als doorslaggevende factor, vaak in het belang van het kind (*supra*, nr. 50).

57. HOUDING TEN OPZICHTE VAN BEMIDDELING OF ONDERHANDELINGEN – Tot slot werd er nog gepolst naar de houding van rechtzoekenden ten opzichte van bemiddeling of onderhandelingen. Slechts een klein percentage van rechtzoekenden leek na het gesprek met de trajectbemiddelaar overtuigd te zijn van de meerwaarde van bemiddelen of onderhandelen (*supra*, nr. 48). Indien de eigen houding wordt vergeleken met de houding van de tegenpartij zijn de antwoorden op het eerste gezicht ook erg verdeeld (*supra*, nr. 49). Mogelijks versterkt een negatieve houding van de ene ex-partner de negatieve houding van de andere ten opzichte van minnelijke oplossingstrajecten. Deze vragen wijzen bovendien ook op belangrijke subjectieve indrukken en gevoelens die niet mogen worden vergeten.

58. Uit bovenstaande resultaten blijkt dat trajectbemiddeling een belangrijke impact kan hebben op het bevorderen van minnelijke oplossingstrajecten in Limburg. Dit onderzoek maakt in ieder geval zeer duidelijk dat de advocaat een grotere rol speelt dan eerst verwacht, waardoor een nadere rolverdeling tussen trajectbemiddelaar en advocaat mogelijks extra aandacht verdient. De nadruk bij deze resultaten ligt op de waarschijnlijkheid. Het gaat om een eerste verkennend onderzoek en de resultaten zijn voornamelijk aan toeval te wijten (*supra*, nr. 16). Dit onderzoek biedt daardoor geen houvast voor een veralgemening naar de volledige populatie, waardoor verder onderzoek wenselijk is.

BIBLIOGRAFIE

Wetgeving:

België:

Burgerlijk Wetboek van 21 maart 1804, *BS* 3 september 1807.

Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.

Parlementaire stukken:

Aanbev. 98/257/EG Comm. 30 maart 1998 betreffende de principes die van toepassing zijn op de organen die verantwoordelijk zijn voor de buitengerechtelijke beslechting van consumentengeschillen, *Pb.L.* 17 april 1998, afl. 115, 31.

Rec. nr. R(98)1 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states on family mediation, 21 januari 1998, www.coe.int, 14.

Rechtsleer:

Boeken:

APOSTEL, L., *Interdisciplinarity: problems of teaching and research universities*, Parijs, OECD Publishing, 1972, 321 p.

GLASL, F., *Handboek conflictmanagement*, Amsterdam, SWP, 2015, 525 p.

HENSEN, W., *Gerechtelijke bemiddeling. Knelpunten en mogelijkheden*, Brugge, die Keure, 2018, 630 p.

RAES, S., *Minnelijke schikkingen in de familierechtbank: een empirisch-juridische evaluatie*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2021, 883 p.

ROOSE, H. en MEULEMAN, B., *Kennis maken. Methodologie voor sociale wetenschappers*, Gent, Kresko, 2021, 388 p.

WIJNANT, T., *Advocaten en bemiddeling: een empirische exploratie*, Gent, Larcier, 2019, 232 p.

WIJNANT, T., *Bemiddeling in balans. Naar een optimaler gebruik en een optimalere werking van bemiddeling in België, in partnerschap met de advocatuur*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 830 p.

Verzamelwerken:

DECLERCK, C., LANCKSWEERDT, E. en WUYTS, T., “Trajectbemiddeling rechtbank Limburg. Een empirisch-juridische evaluatie – deel 1. Kadering trajectbemiddeling en verslag diepte-interviews”.

RAES, S. en DEMEYERE, T., “Trajectbemiddeling volgens het FittiFonderzoek: een pad richting meer doordachte oplossingswegen” in LANCKSWEERDT, E. (ed.), *Ge-rechtelijke bemiddeling*, Brugge, die Keure, 2016, 117-134.

Tijdschriften:

ALLEMEERSCH, B., “Bemiddeling en verzoening in het burgerlijk proces”, *TPR* 2003, nr. 64-65, 409-491.

COLQUITT, J., “On the dimensionality of organizational justice: a construct validation of a measure”, *J.Appl.Psychol.* 2001, vol. 86, afl. 3, 386-400.

JASPERS, C., “Project trajectbemiddeling bij de rechtbank eerste aanleg Limburg, afdelingen Hasselt en Tongeren”, *T.Fam.* 2019, nr. 2, 216-218.

LANCKSWEERDT, E., “Bemiddeling: Waarom zouden juristen er (meer) voor opteren?”, *NJW* 2016, nr. 32, 314-328.

VAN BOOM, W., “Empirisch privaatrecht: enige beschouwingen over de rol van empirisch onderzoek in de hedendaagse privaatrechtswetenschap”, *TPR* 2013, nr. 27, 7-84.

VERWAEST, K., “Trajectbemiddeling als brug tussen advocaat en bemiddelaar”, *Juristenkrant* 2014, nr. 296, 12.

Soft-law:

HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, “Vierde justitiebarometer 2014”, 25 februari 2015, www.hrg.be/nl/publicaties/2015/justitiebarometer-2014, 46 (consultatie 4 maart 2022).

VAN PUYENBROECK, M., *Trends in de mate van familiaal conflict binnen een context van trajectbemiddeling*, onuitg. masterproef Psychologie UGent, 2018, 70 p.

X, “Draaiboek gesprek trajectbemiddeling voor trajectbemiddelaars Familierechtbank – rechtbank van eerste aanleg Limburg en Inleiding familierechtzaken vanaf 01.09.2017”, www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/rea_limburg/files/inleiding_familierechtzaken_0.pdf, 1-4.

BIJLAGEN

Bijlage 1: enquêtevragen zoals voorgelegd aan rechtzoekenden

Beste mevrouw/mijnheer,

Wij zijn studenten van de Universiteit Hasselt en doen een onderzoek naar trajectbemiddeling. Mogen wij u in dat kader een aantal vragen stellen?

Het gaat om een korte vragenlijst, die wij anoniem afnemen.

We leggen zo dadelijk een aantal stellingen aan u voor, waarbij wij u vragen in hoeverre u het al dan niet eens bent met onderstaande stellingen (helemaal eens, eens, neutraal, oneens, helemaal oneens).

Alvast bedankt.

- (1) De trajectbemiddelaar waarvoor ik moest passeren alvorens de rechter te kunnen spreken, vertelde mij zaken die ik zelf nog niet wist.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (2) Ik ontving voldoende informatie over de mogelijkheden om mijn geschil op te lossen.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (3) Ik weet nu wat het onderscheid is tussen de rol van een bemiddelaar en die van de rechter.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (4) Het voorafgaand overleg met de trajectbemiddelaar heeft mijn keuze voor een bepaald oplossingstraject (bemiddeling, beslechting door de rechtbank, onderhandelingen, ...) beïnvloed.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (5) Het advies van mijn advocaat heeft mijn keuze voor een bepaald oplossingstraject bepaald.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (6) Het feit dat er een oplossing wordt gezocht waar ik en mijn tegenpartij/ex-partner achter kunnen staan, heeft een impact gehad op mijn keuze.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (7) De kostprijs van het traject (beslechting door rechter/bemiddeling/onderhandelingen) heeft een impact gehad op mijn keuze.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (8) De snelheid waarmee ik een oplossing krijg, heeft een impact gehad op mijn keuze.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (9) Ik heb het gevoel dat er door de rechter naar mij geluisterd werd bij het bepalen van het traject.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens

- (10) Ik heb het gevoel dat er door de trajectbemiddelaar naar mij geluisterd werd.

helemaal eens – eens – neutraal – oneens - helemaal oneens